

ПРО ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РЕКОНСТРУКЦІЇ ЕЛЕКТРИЧНИХ МЕРЕЖ 10 кВ З ПЕРЕВЕДЕННЯМ НА НАПРУГУ 20 кВ

Кравченко Л.А., магістрантка, Казанський С.В., к.т.н., доц.

КПІ ім. Ігоря Сікорського, кафедра електричних мереж та систем

Вступ. Розподільні електричні мережі напругою 10 кВ порівняно з мережами більш високих класів напруги характеризуються підвищеною кількістю аварійних відключень [1]. Тому забезпечення їх надійної та економічної роботи є важливим і актуальним завданням.

Мета роботи – дослідити особливості та визначити економічні засади реконструкції електричних мереж напругою 10 кВ шляхом їх переведення на напругу 20 кВ.

Матеріали досліджень. Сучасний стан розподільних електричних мереж України потребує істотного покращення основних техніко-економічних показників та відповідно виконання великого обсягу різних видів робіт – реконструкції, модернізації чи технічного переоснащення.

Як приклад у табл. 1 наведено показники, які характеризують технічний стан, а у табл. 2 – термін експлуатації електрообладнання напругою 10 кВ одного з підприємств електричних мереж Хмельницької області.

Таблиця 1 – Технічний стан електрообладнання напругою 10 кВ

Найменування обладнання	Загальна кількість, км/шт.	Показники технічного стану, %			
		добрий	підлягають:		
			кап. ремонту	реконструкції	повній заміні
ПЛ 10 кВ	440	45	55	-	-
ТП 10/0,4 кВ	200	50	28	20	2

Таблиця 2 – Термін експлуатації електрообладнання напругою 10 кВ

Термін експлуатації, років	Кількість ТП 10 кВ, шт.
ТП, що експлуатуються більше 40 років	85 (40 %)
ТП, що експлуатуються від 30 до 40 років	70 (35 %)
ТП, що експлуатуються від 25 до 30 років	25 (15 %)

Понад 80 % існуючих об'єктів зазначених розподільних електричних мереж у зв'язку із їх тривалим терміном експлуатації не відповідають чинним нормам щодо надійної та безпечної експлуатації. Застаріле обладнання, примітивні схеми і таке ж конструктивне виконання розподільних мереж – це головні причини досить великих втрат електричної енергії, незадовільної надійності електропостачання, значних витрат на аварійно-відновлювальні роботи та на відшкодування збитків споживачам внаслідок аварійного недовідпуску електроенергії.

Одним із сучасних інноваційних заходів підвищення надійності та ефективності експлуатації розподільних електричних мереж напругою 10 кВ – це переведення їх на напругу 20 кВ. Реконструкція передбачає повну або

часткову заміну обладнання ПЛ 10 кВ, заміну силових трансформаторів, приводів та іншого обладнання [2, 3]. Необхідно також зазначити, що у разі переведення на напругу 20 кВ обладнання деяких ТП 10/0,4 кВ, які ще не відпрацювали свій термін експлуатації (менше 25 років) можна використати для заміни більш старих ТП в інших електричних мережах.

Застосування номінальної напруги 20 кВ на противагу існуючим класам напруги у розподільних мережах дозволить:

- використати нове обладнання в габаритах старого;
- не збільшувати земельні ділянки підстанцій 6 – 10 кВ;
- не збільшувати охоронні зони повітряних ліній електропередавання;
- усунути дефіцит потужності в центрах живлення за рахунок розвантаження перевантажених РП 10 кВ існуючих знижувальних підстанцій;
- створити резерв потужності для надійного електропостачання споживачів;
- забезпечити передавання більшої потужності при тих самих перерізах проводів ліній електропередавання;
- зменшити технологічні втрати потужності.

Однією з основних переваг є збільшення пропускної здатності ліній електропередавання. Пропускна здатність лінії середньої напруги можна представити як:

$$S = \sqrt{3}U_{ном} \cdot J \cdot F$$

де S – потужність, що передається; $U_{ном}$ – номінальна напруга; J – щільність струму, F – площа перерізу проводу.

Якщо площа перерізу проводу залишається без змін, тобто $F_{10} = F_{20}$, то можна стверджувати, що:

$$\frac{S_{20}}{S_{10}} = \frac{\sqrt{3}U_{20} \cdot J \cdot F}{\sqrt{3}U_{10} \cdot J \cdot F} = \frac{20}{10} = 2$$

В такому разі, очевидно, що пропускна здатність мережі 20 кВ в два рази більша за пропускна здатність мережі 10 кВ.

При переході на напругу 20 кВ змінюється номінальна потужність трансформатора. В табл. 3 представлено співставлення параметрів різних двообмоткових трансформаторів, де U_k – напруга короткого замикання; $\Delta P_{кз}$ – втрати короткого замикання.

Таблиця 3 – Параметри двообмоткових трансформаторів

Клас напруги	U_k , %	$\Delta P_{кз}$, кВт	Максимальна потужність, МВА
110/10	11	400	125
110/20	10,5	900	400
220/10	11	380	125
220/20	12,5	1200	630

З табл. 3 видно, що збільшення напруги на вторинній обмотці з 10 кВ до 20 кВ призводить до зростання потужності більше ніж у три рази.

Ще однією істотною перевагою використання мереж 20 кВ є зменшення падіння напруги в лінії. Якщо падіння напруги представити рівнянням

$$\Delta U = \frac{P \cdot R + Q \cdot X}{U^2}$$

тоді при однаковому навантаженні:

$$\frac{\Delta U_{20}}{\Delta U_{10}} = \frac{U_{10}^2}{U_{20}^2} = \frac{1}{4}$$

Таким чином падіння напруги в лінії зменшується на 75 % після підвищення напруги до 20 кВ при незмінному навантаженні, що свідчить про покращення якості напруги. Що стосується втрат потужності у лінії, то:

$$\Delta P = 3I^2 R$$

Якщо прийняти, що навантаження в мережі 10 кВ і 20 кВ однакові, то:

$$\frac{\Delta P_{20}}{\Delta P_{10}} = \frac{\frac{S_{20}^2}{U_{20}^2} R}{\frac{S_{10}^2}{U_{10}^2} R} = \frac{1}{4}$$

Тобто при виборі мережі напругою 20 кВ втрати потужності в лінії зменшуються на 75 %.

Для оцінки витрат на кольорові метали за умови, що щільність струму є постійною, а площа перерізу змінюється відповідно до $U_{ном}$:

$$\frac{F_{20}}{F_{10}} = \frac{U_{10}}{U_{20}} = \frac{1}{2}$$

Із співвідношення видно, що використання кольорових металів зменшується на 50 %.

Висновки. За умови техніко-економічного обґрунтування здійснення переведення розподільних електричних мереж 10 кВ на напругу 20 кВ дозволить значно підвищити експлуатаційну надійність та техніко-економічну ефективність роботи розподільних електричних мереж, а отже і надійність електропостачання споживачів.

Перелік послань

1. Казанський С.В. Надійність електроенергетичних систем: навчальний посібник [Текст] / С.В. Казанський, Ю.П. Матеєнко, Б.М. Сердюк. – К.: НТУУ «КПІ», 2011. – 216 с. – ISBN 978-966-622-453-1.

2. ГКД 340.000.001-95 «Визначення економічної ефективності капітальних вкладень в енергетику. Методика. Загальні методичні положення» / Затверджено наказом Міністерства України від 23.02.95 № 1ПС, введено в дію з 01.03.95. – 51 с.

3. ГКД 340.000.002-97 «Визначення економічної ефективності капітальних вкладень в енергетику. Методика. Енергосистеми і електричні системи» / Затверджено наказом Міністерства України від 20.01.97 № 1ПС, введено в дію з 01.01.97. – 54 с.